

Liebe Freunde,

das Team des Slowakischen Instituts wünscht Ihnen und Ihren Liebsten gesegnete Osterfeiertage, viel Kraft und Gesundheit. Wir hoffen, dass wir Ihnen mit unseren Beiträgen dieser Ausgabe Freude schenken und die Osterzeit für Sie wenig bereichern.

Frohes Ostern!

Ihr Team des Slowakischen Instituts

Hinaustragen der Morena

Mit dem Beginn des Frühlings ist in der Slowakei eine alte Tradition verbunden. Einer der wichtigsten altslowakischen Bräuche war das **Hinaustragen der „Morena“** – der Göttin des Todes und des Winters – und das Hereinbringen des Sommers. Die Wurzeln dieses Rituals liegen in vorchristlicher Zeit. Im Volksglauben herrschten über die Natur übernatürliche Kräfte, deren Handlung zum Besseren beeinflusst werden kann. Diesen „Kräften“ schrieb das Volk auch den Wechsel der Jahreszeiten zu. Um dem Frühling den Weg zu machen, mussten die Menschen Morena töten – entweder im Bach ertränken oder gar verbrennen. Dabei

stellte eine im Frauenkleid angezogene Strohfigur Morena dar, die von jungen Mädchen mit Gesang zum Bach getragen wurde. Dort zogen sie die Morena aus, setzten sie in Brand und warfen sie ins Wasser, damit mit ihr der Winter und alles Schlechte davon schwimmt. Meistens wird die Morena am Passionssonntag ausgetragen, d.h. am Fastensonntag zwei Wochen vor Ostern. In einigen Regionen tragen junge Männer als Variante auch den sogenannten „Alten“ aus dem Dorf – die Strohfigur eines alten Mannes.

Link:[zum Video über das Morena-Ritual ...](#)

Musikalischer Gruß zu Ostern

Anlässlich des Geburtstags von **Johann Sebastian Bach** bieten wir Ihnen eine interessante Musikcollage mit Ensembles aus 16 Städten Europas. Internationale Künstler gebenden Choral aus der Kantate „**JESU BLEIBET MEINE FREUDE**“ zum Besten. Aus Bratislava wirkte das Originalklang-Ensembles Solamente naturali bei diesem Musikprojekt mit.

[Link: zum Online-Konzert aus 16 Städten ...](#)

Das 1995 vom slowakischen Geiger Miloš Valent gegründete Ensemble **Solamente naturali**, ist eine variierende Formation von Künstlern, die sich der Interpretation der Alten Musik des 17. und 18. Jahrhunderts widmet. Der Gründer und künstlerische Leiter Miloš Valent besteht dabei strikt auf der Verwendung historischer Musikinstrumente und Originalpartituren.

Buchpräsentation

Lassen Sie uns mit Ihnen unseren Tip auf ein gutes Buch für einen angenehmen Lesungsabend teilen: „**Das Haus des tauben Mannes**“ von Peter Krištúfek.

Kurze Zusammenfassung:
In umfangreichen Rückblenden wird nicht nur eine bewegte Geschichte einer Familie erzählt, sondern auch vieles über den Alltag in der Tschechoslowakei der Zwischen-kriegszeit, im ersten Slowakischen Staat, im Sozialismus in der ČSSR und rund um die Samtene Revolution 1989.

Peter Krištúfek (1973–2018) war Schriftsteller, Dichter und Regisseur. Er studierte Film- und Fernsehregie an der Akademie für Darstellende

Kunst in Bratislava, schrieb elf Romane und eine Gedichtsammlung, arbeitete als Radiomoderator, gestaltete Fernsehdokumentationen über Literatur, Bücher und Kunst und drehte den Spielfilm „Die lange kurze Nacht“. Im Jahr 2002 gewann er den Ivan-Krasko-Preis für sein literarisches Debüt „Ungenauer Ort“.

Zu seinen bekanntesten Werken gehören: Der Flüsterer, Neben der Zeit, Zwillinge und Antipoden, Haus des tauben Mannes, Atlas der Vergesslichkeit, Ema und der Todeskopf, Körper, Lady Xanax, Herr Schneewittchen und ich.

100. Jubiläum Ladislav Grosman

Am 4. Februar erinnern wir uns an das 100. Jubiläum der Geburt des slowakischen Prosaikers und Drehbuchautors **Ladislav Grosman**. Der in Humenné in der Ostslowakei geborene Künstler studierte und lebte zum Teil in Prag. Er fand Motive für seine Belletristik Leben der einfachen Menschen in der jüdischen Gemeinde. Im Jahr 1965 schrieb er das Drehbuch für den Film „**Das Geschäft am Korso**“ (1965). Der Film wurde mit mehreren Preisen ausgezeichnet, darunter dem New York Film Critics Circle Award und dem **Oscar für den besten fremdsprachigen Film** (1966). Außerdem war der Film bei den Festspielen in Cannes in der Kategorie „Bester Spielfilm“ für die Goldene Palme nominiert. Grosman zeichnet die schmerzhafte Geschichte der jüdischen Geschäftsbesitzerin und Witwe und ihrem „Arisator“, jenem Mann der ihren Laden übernehmen soll. Er drückte die tragischen Schicksale der Einwohner einer slowakischen Kleinstadt aus,

auf die der Nationalsozialismus hereinbrachte. Niemand etwas ausrichten konnte. Der Film wurde in Sabinov in der Ostslowakei gedreht. Da einer der beiden Regisseure emigrierte, kam der Film für eine lange Zeit in den Tresor. Erst nach 1989 gelangte der Film zurück an die Öffentlichkeit und die Zuschauer konnten wieder die Schauspielkunst von Ida Kaminská (die Witwe) und Jozef Króner (der „Arisator“) erleben. Ida Kaminská war in der folgenden Oscarverleihung 1967 für den Oscar als beste Hauptdarstellerin nominiert.

An das 100. Jubiläum der Geburt von Ladislav Grosman erinnert auch die slowakische Post mit der Ausgabe einer Sonderbriefmarke.

2021 – das Jahr des slowakischen Designs

Zu diesem Anlass präsentieren wir Ihnen jeden Monat ein ausgesuchtes Designstück und dessen Hintergründe. Die Serie von 12 slowakischen Designstücken wurde von Kuratoren des **Slowakischen Design Zentrums** zusammengestellt.

März – „Gute Behälter“ aus dem Nedizajn-Zyklus, 2003:
mundgeblasenes Glas, verziert mit Emaille, Glitzer, Gold, Platin

Diese kunstvoll gefertigten Gefäße sind für die Verwendung bei Zeremonien als Symbole für Weltreligionen oder spirituellen Bewegungen gedacht. Verschiedene Symbole in gleich geformten Pokalen scheinen gemeinsam die Konfrontation von rivalisierenden oder negativen Werten oder Unwürdigkeit zu sehen.

Palo Macho (*1965 in Streženice) absolvierte das Studium der Glasmalerei und Glasherstellung an der Akademie der bildenden Künste in Bratislava. Später unterrichtete er die Glaskunst an der Schule für Angewandte Kunst in Lednice-Rowno. Ab 2018 ist Macho als außerordentlicher Professor im Glassatelier der Akademie der bildenden Künste in Bratislava tätig. Seine Glaskunst präsentierte er bei mehreren Ausstellungen in der Slowakei sowie im Ausland.

Tag des slowakischen Märchenerzählers

Am 16. März gedachten wir des „**Tages von Pavol Dobšinský**“, des slowakischen Märchensammlers und Erzählers.

Noch an diesem Sonntag finden Sie auf unserer Facebookseite ein letztes Märchen aus der Reihe von Märchenerzählungen im Rahmen unserer „Kinderecke“.

Besuchen Sie uns auf unserem ➡ [Facebook](#) und ➡ [Instagram](#)

Milí priatelia,

SK Version

tím Slovenského inštitútu praje Vám a Vašim blízkym požehnané Veľkonočné sviatky, veľa súl a zdravia. Dúfame, že našimi článkami v tomto čísle Vám urobíme radosť a trochu tým obohatíme Veľkonočné obdobie.

Radostnú Veľkú noc!

Váš tím Slovenského inštitútu

Vynášanie Moreny - Tradícia na Slovensku spojená s príchodom jari:

S príchodom jari začína ožívať nielen príroda, ale aj ľudové zvyky a obyčaje. Jedným z dôležitých obradov, ktorý mal pozitívne ovplyvniť zmeny v prírode bolo na Slovensku **vynášanie Moreny a prinášanie leta**. Táto tradícia má korene v predkresťanskom období, kedy ľudia verili, že prírodu ovládajú nadprirodzené sily, ktorých konanie možno ovplyvniť. Týmto silám pripisovali aj striedanie ročných období. Morena bola staroslovanskou bohyňou smrti a zimy. Preto ak ľudia chceli, aby prišla jar, museli Morenu utopiť v potoku alebo upaliť. Mala podobu slamenej figuríny oblečenej do ženských šiat, ktorú niesli mladé dievčatá so spevom k potoku, kde ju vyzliekli, zapálili a hodili do vody, aby s ňou odplávala zimu a všetko zlé, čo ich v zimnom období stretlo. V niektorých regiónoch vynášajú mládenci aj Deda, slamenú figurínu v podobe starého muža. Najčastejšie vynášajú Morenu na Smrtnú nedelu, to znamená dva týždne pred Veľkou nocou.

Hudobný pozdrav k Veľkej noci:

Pri príležitosti narodenín **Johanna Sebastiana Bacha** Vám ponúkame zaujímavý hudobný medzinárodný projekt špičkových profesionálnych, ale aj amatérskych umelcov zo 16 miest Európy, ktorí interpretáciou jeho chorálu z kantáty „**Ježiš zostáva moju radosťou**“ si učili tohto hudobného velikána. Slovensko bolo v tomto projekte zastúpené vynikajúcim súborom pre starú hudbu **Solamente naturali**. Súbor Solamente naturali, založený v roku 1995 slovenským huslistom Milošom Valentom, je flexibilná kombinácia umelcov, ktorí sa venujú interpretácii hudby 17. a 18. storočia. Špecifickosť súboru vyplýva z ojedinelého prístupu k tejto interpretácii. Pre zakladateľa a umeleckého vedúceho Miloša Valenta je zásadné používanie dobových nástrojov a hľadanie inšpirácie v historických dokumentoch.

Prezentácia knihy Dom hluchého:

Náš tip na dobrú knihu pre príjemný večer: **Dom hluchého od Petra Krištúfka**.

Stručné zhnutie: V rozsiahlych spomienkach sa hovorí nielen o rušnej rodinej histórii, ale aj o každodennom živote v Československu v medzivojnoveom období, v prvom slovenskom štáte, za socializmu v ČSSR a okolo Zamatovej revolúcie v roku 1989.

Peter Krištúfek (1973-2018) bol spisovateľ, básnik a režisér. Vyštudoval filmovú a televíznu réžiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, napísal jedenásť románov a zbierku básní, pracoval ako rozhlasový moderátor, nakrútil televízne dokumenty o literatúre, knihách a umení a nakrútil hraný film *Dlhá krátka noc*. V roku 2002 získal Cenu Ivana Kraska za literárny debut *Nepresné miesto*. Medzi jeho najznámejšie diela patria: *Šepkár* (2008), *Mimo časú* (2009), *Blíženci a protinočiči* (2010), *Dom hluchého* (2012), *Atlas zabúdania* (2013), *Ema a Smrtihlav* (2014), *Telá* (2016) a *Lady Xanax, pán Snehulienka a ja* (2018).

100. jubileum narodenia Ladislava Grosmana:

Štvrtého februára si pripomíname 100. Výročie narodenia slovenského prozaika a scenáristu **Ladislava Grosmana**. Rodák z Humenného časť života prežil v Prahe, kde navštievoval Vysokú školu politickú a sociálnu. Písal beletri, námetu čerpal z rodného kraja a života drobných ľudí židovskej komunity. Hlboko precítoval ich tragický osud a zachytil črty ich spôsobu života. Novelu *Obchod na Korze* napísal v roku 1965 pre film režisérov Jána Kadára a Elmara Klosa *Obchod na Korze* (1965), ktorý získal v roku 1966 cenu Oscar americkej Akadémie filmového umenia za najlepší cudzojazyčný film. Grosman vykreslil bolestný príbeh židovskej majiteľky obchodu, vdovy Rozálie Lautmannovej, ktorú hrala Ida Kaminská a jej arizátora, Tóna Brtku v kreácii Jozefa Krónera. Vyhadril celú tragicost osudov obyvateľov slovenského mestečka, ktorých strhnú mútne dejinné vlny nacizmu a ani jeden nedokáže nad nimi zvíťaziť. Film vznikal v štúdiu na Barrandove, nakrúcali ho v Sabinove. Keďže jeden z režisérov emigroval, dostal sa tento film na dlhé roky do trezorov. Až po roku

1989 sa film dostal na verejnosť a diváci môžu opäť zažívať herecké umenie Idy Kaminskej a Jozefa Krónera. 100. výročie narodenia Ladislava Grosmana si pripomína i Slovenská pošta vydaním známky z emisného radu Osobnosti, ktorej autorkou je Mgr.Art. Natália Ložeková.

2021 - Rok slovenského dizajnu:

Marec: Dobré nádoby z cyklu Nedizajn, 2003: fúkané sklo, zdobenie emailami, listrom, zlatom, platínom
Palo Macho ceremonálne nádoby využíva ako znaky svetových náboženstiev či duchovných hnutí. Rozdielne symboly v pokánoch rovnakého tvaru akoby spolu zviditeľňovali konfrontáciu súperiacich či negujúcich sa hodnôt či nehodnôt... Je zrejmé, že jeho cieľom nebolo vyvolať úctu či pietu, ale skôr iróniu a spochybnenie, otázky, ktoré stoja za zamyslenie.

Palo Macho (nar. 1965 v Streženiciach) študoval na oddelení maľby na sklo na strednom odbornom učilišti sklárskom v Novom Bore (1980 – 1983), strednej umeleckopriemyselnej škole sklárskej v Kamenickom Šenove (1983 – 1986) a absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave na oddelení sklárskeho výtvarníctva u doc. J. Gavulu (1989 – 1995). V rokoch 1994 - 1998 učil na sklárskej Škole úžitkového výtvarníctva v Lednických Rovniach. V rokoch 2011 - 2018 pôsobil ako odborný asistent a od roku 2018 ako docent v Ateliéri skla na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Predstavil sa na mnohých výstavách doma aj v zahraničí.

Deň Pavla Dobšínského:

16. marca sme si pripomenuli **Deň Pavla Dobšínského**, slovenského zberateľa rozprávok. A túto nedelu nájdete na našej facebookovej stránke už poslednú zo série rozprávok v rámci nášho „Detského kútika“.